

НОВИ САД - На данашњи дан 1868. године одржана је прва позоришна представа новоустановљеног, јула те 1868. године, националног театра у Београду, комад "Ђурађ Бранковић" Карла Оберњика. Пошто је зграда позоришта била у изградњи, представа је одржана у сали гостионице "Код енглеске краљице".

Данас је петак, 22. новембар 2019. До краја године има 39 дана.

1699- Данска, Русија, Пруска и Пољска потписале су после победе над шведском војском споразум о подели дотадашњих шведских поседа.

1819- Рођена је енглеска књижевница Мери Ен Еванс, позната као Џорџ Елиот. Реалистички је описивала енглеску провинцију, уз дубоку осећајност често помешану с хумором. Дела: "Воденица на Флоси", "Адам Бид", "Сајлас Марнер", "Ромола".

1869- Рођен је француски писац Андре Жид, изузетан стилиста и творац низа антиконформистичких дела, добитник Нобелове награде за књижевност 1947. Дела: романи "Ковачи лажног новца", "Подруми Ватикана", "Пасторална симфонија", "Земаљска храна", путописи "Повратак из Совјетског Савеза", "Путовање у Конго" и изузетно поетски "Дневник".

1877 -Рођен је мађарски писац Ендре Ади, чија је поезија означила прелом у модерној мађарској лирици. Дела: "Нове песме", "Крв и злато", "На колима Илије Громовника", "Волео бих да ме воле", "Ко је мене видео?", "На челу мртвих".

1890- Рођен је француски државник Шарл де Гол, оснивач и први председник Пете републике, који је као вођа покрета "Слободна Француска" у Другом светском рату предводио француски отпор нацистима.

Кад је маршал Филип Петен формирао марионетску владу отишао је у Лондон, одакле је 18. јуна 1940. позвао Французе на борбу противокупатора. После рата руководио је привременом владом, а од 1947. до 1953. био је председник Француске. После "алжирског пуча" 1958. постао је председник владе, а 1959. председник Пете републике. Ојачао је извршну власт и прерогативе шефа државе. Окончао је рат у Алжиру напуштањем те територије и уопште распуштањем француског колонијалног царства. Политички се често разилазио са савезницима у НАТО, посебно са САД, у тежњи да поврати утицај Француске у Европи. Пошто није добио већину на референдуму о регионализацији земље и укидању сената, 1969. се повукао с положаја. Дела: "Ратни мемоари", "Мемоари наде".

1906- Међународна радио-телеграфска конференција у Берлину увела је светски сигнал за бродове у опасности - СОС.

1913- Рођен је енглески композитор Едвард Бенџамин Бритн. Бриљантан техничар, стварао је под утицајем различитих музичких традиција. Дела: опере "Питер Грајмс", "Отмица Лукреције", "Алберт Херинг", композиције за оркестар "Ратни реквијем", "Једноставна симфонија", Пролећна симфонија", "Варијације на тему Франка Брица", циклуси соло песама.

1916- Умро је амерички књижевник Џек Лондон, један од најчитанијих аутора прве половине 20. века. Његова дела имају истовремено и авантуристичку и социјалну ноту. Радио је као разносач новина, копач злата, ратни дописник за време Руско-јапанског рата. Тежак живот, напоран рад, новчане недаће, али и склоност алкохолу, произвели су нервно растројство и самоубиство у 40. години. Био је отворено политички опредељен и ангажован као убеђени комунист. Написао је око 50 приповедака и романа. Дела: "Зов дивљине", "Бели очњак", "Гвоздена пета", "Мартин Идн", "Људи са понора", "Злато", "Краљ алкохол", "Џери острвљанин", "Морски вук", "Месечева долина", "Приче с јужних мора".

1943- Либан је стекао независност после укидања мандата који је од 1920. над њим имала Француска. До Првог светског рата он је био саставни део Турске.

1954- Умро је совјетски правни стручњак и дипломата Андреј Јануарјевич Вишински, врховни тужилац у време великих чистки у другој половини тридесетих година 20. века. Била је то серија судских процеса после којих су ликвидирани бројни стари кадрови

совјетске партије. За врховног државног тужиоца постављен је 1935. Шеф совјетске дипломатије постао је 1949. а потом стални представник Совјетског Савеза у УН и на тој дужности је и умро.

1963- Убијен је председник САД Џон Фицџералд Кенеди, који је три године пре него што се нашао на мети атентатора у Даласу постао најмлађи шеф државе у америчкој историји. У Другом светском рату служио је у морнарици, потом је накратко био новинар. У Конгрес је изабран 1947. а сенатор је постао 1952. За председника је изабран у 43. години живота као кандидат Демократске странке. После, како изгледа, траљаво вођене истраге није поуздано утврђено ко је убица. Као атентатор је званично означен Ли Освалд, који је под сумњивим околностима и сам убијен два дана касније у полицијској станици у Даласу.

1963- Умро је енглески писац Олдос Хаксли, ироничан и духовит посматрач супериорног образовања, скептик и сатирик, којег су највише привлачили односи између образованих људи у декадентном друштву. Дела: романи "Врли нови свет", "Јалово лишће", "Контрапункт живота", "После много лета", "Време мора да стане", збирке приповедака "Мали Мексиканац", "Две, или три грације", есеји и студије "Заједљиви Пилат", "Музика у ноћи", "Вечна филозофија", "Наука, слобода и мир".

1972- Председник САД Ричард Никсон укинуо је 22 године стару забрану путовања америчких бродова и авиона у Кину.

1974- Генерална скупштина УН изгласала је статус посматрача за Палестинску ослободилачку организацију.

1975- На чело Шпаније дошао је краљ Хуан Карлос I де Бурбон-Парма, два дана после смрти Франциска Франка, поставши први шпански монарх после Алфонса XIII, који је 1931. отишао у избеглиштво. Под Франком Шпанија је само званично била монархија.

1980- Умрла је америчка филмска глумица Ме Вест, која се исказала као изузетан комичар, али су је многи критичари превасходно сматрали секс симболом. Због улоге у представи "Секс" 1926. у једном бродвејском позоришту, чак је осуђена на осам дана затвора. Филмови: "Секс", "Дијамантска Лили", "Нисам анђео", "Клондајк Ени", "Сваки

дан је празник", "Иди на запад, млади човече", "Мура рекендриц", "Учинила му је криво".

1989 -Југославија је признала Републику Кореју (Јужна Кореја) и одлучила је да с њом успостави дипломатске односе.

1989- Председник Либана Рене Муавад убијен је у бомбашком нападу, у којем је погинуло још 16 особа.

1990- Прва жена премијер у историји Велике Британије Маргарет Тачер поднела је оставку после 11,5 година владавине.

1991- Египатски дипломата Бутрос Бутрос Гали изабран је за генералног секретара Уједињених нација.

1992 -Ратни бродови НАТО и Западноевропске уније почели су у Јадрану поморску блокаду да би СРЈ онемогућили снабдевање нафтом и другим стратешким материјалима.

1995- После 1.253 дана блокаде, Савет безбедности УН једногласно је суспендовао санкције против СРЈ.

1998- Водећи ирански опозиционар, националиста и велики противник династије Пахлави а потом противник исламистичких власти, Даријуш Форухар и његова супруга, пронађени су убијени у свом стану у Техерану.

2000 -Умро је чешки спортиста Емил Затопек, једини атлетичар који је освојио три златне медаље у тркама на дуге стазе на једним Олимпијским играма. Прво олимпијско злато освојио је у Лондону 1948. а три златне медаље у Хелсинкију 1952. - у тркама на 5.000 и 10.000 метара и у маратону.

2005- Председник Демокришћанске партије (ЦДУ) Ангела Меркел изабрана је за новог канцелара Немачке и тако постала прва жена на челу Савезне владе у историји Немачке.

2007- Умро је Морис Бежар, знаменити француски кореограф. Рођен је у Марсељу, као син филозофа Гастона Бержеа. Каријеру балетског играча почео је с 14 година, у париској "Опери". Први балет је поставио 1951. године у Стокхолму, а 1961. у Белгији креира кореографију за "Болеро" Мориса Равела, која ће постати једна од најчувенијих балетских креација 20. века. Аутор је више од 250 балетских представа. Бежар је умногоме допринео развоју савременог балета и један је од симбола савремене кореографије. Међу његовим чувеним кореографијама су и "Буђење пролећа", "Ромео и Јулија", "Нижински", "Петрушка", "Заратустра".

2010- У Пном Пену, Камбоџа, током локалног "Фестивала воде" на мосту који спаја Пном Пен са оближњим речним острвом, догодио се стампедо, услед напада панике изазване гласинама да је неколицина присутних доживела струјни удар и да се мост руши. Уследио је стампедо у којем је страдало 347 особа а повређено је готово 800.